

Mythologia, Venise, 1567 - V, 01 : De Certaminibus Olympicis

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre V

[Mythologia, Francfort, 1581 - V, 01 : De Certaminibus Olympicis](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre V

[Mythologie, Paris, 1627 - V, 02 : Des jeux Olympiques](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre V

[Mythologie, Lyon, 1612 - V, 01 : Des jeux, tournois ou joutes Olympiques](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - V, 01 : De Certaminibus Olympicis, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 08/08/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/852>

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

Exemplaire Munich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) , Res/4

Ant. 50

Formatin-4

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination 131r°-132v°

Du monde

Toponymes [Olympie \(sanctuaire\)](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

NATALIS COMITIS MYTHOLOGIAE,

LIBER QUINTVS.

Cur Olympica, aliaq; certaminum genera fuerint instituta.

10

RAECLARE sanè antiqui fecisse mihi videntur, Serenissime CAROLE Rex, qui, cum humanam vitam viderent multis calamitatibus, miseriisq; circumuentam, multisq; incommodis assidue vexatam, permulta ad excitandos animos iacentes propè ac defessos ad hilaritatem excogitarunt, vt à quotidianis curis aliquantulum relaxarentur, quibus tamen & cù voluptate mores informarentur, & exercerentur vires corporis, & ad religionis cultum vna excitarentur. Nam & comedie, & tragœdie, & multa ludorum genera inuenta sunt, quibus non solum ad corrigidos animi mores instituerentur, sed etiam allicerentur homines ad corporis vires exercendas cum quadam voluptate. Ita enim fiebat vt populus qui spectatū conuenerat, eruditus cum voluptate discederet, cum virtute moderationem nō sine delectatione imbibisset. Atque cum illa fierent animi relaxandi causa, tum in honorem Deorum immortalium multa certamina fuerunt instituta, quibus & ad cultum rerum diuinarum, & ad exercendas vires corporis homines excitarentur. Conueniebat igitur ex vniuersa Græcia ingens ad certamina partim spe victoriz, partim spectandi desiderio, multitudo: vbi post peracta certamina de rebus ciuitatibus utilibus, & ad salutē vel gloriam cotius Græciz spectantibus, consultabatur. Et quoniam illa certamina ad religionem antiquorum Deorum pertinebant, me operū preium facturum existimo, si quibus de causis, & vbi, & quando illa instituta fuerint, & quo pacto agerentur, explicauerero. Fuerunt igitur quatuor certaminum genera, Olympia, Pythia, Nemæa, Isthmia, quæ celeberrima fuerunt, de quibus singulatim dicemus: ac primum de Olympicis.

20

30

De Certaminibus Olympicis. Cap. 1.

40

Verunt Olympia certamina, quibus cum voluptate ad immortalium Deorum cultum, & ad exercendas corporis vires homines excitabatur, à Dactylis Idæis vocatis primum instituta, vt fama est. Nam ferunt illos fuisse quinque, qui ab Ida Cretæ monte in Elidem venerunt, vbi vnde eorum natu maximus Hercules nomine, certamen curius per ludum fratribus proposuit: quorum nomina fuerunt ista: Peconeus, Ida, Iasius, Epi-medes, atque victorem Olealstro coronauit; quæ arbor ab ipso Hercule primum fuit eò ex Hyperboreis deportata. Hercules igitur Idæus primus autor

Mythologię.

autem fuit certaminum Olympicorum, & cum quinque fratres fuissent, placuit quinto quoq; anno, & quinq; certaminū gna diversis modis celebrari.

Quæ p̄ quinto quoq; anno fierent ita testatus est Aristophanes in Pluto;

Ἴωνες δέ τοι πάρα τούτοις οὐδὲ φαντάσθαι μπούτα,
Ἄλλοι οὐδείς τοι, πάντες αὐτοῖς τοι εἰκόνας γίγνεται,
τοι τούτοις οὐδείς τοις εἰκόναις τοις εἰκόναις γίγνεται,
ἄνθρωποι τοις οὐδείς τοις εἰκόναις, Τυφλοίς
αὐτοῖς τοις εἰκόναις, εγένετο χρήστος μετάλλου ἔχειν, οὐδείς οὐδείς.

10

Iupiter sancte pauper est: quod te palam profectō docebo.
Nam si diues sit, quo pacto faciens is certamina Olympi
Ilic, quod Græcos omnes quinto quoq; anno coegit,
Per præconem nuntiatæc athletas vñctores, vbi coronafiet
Olealsti corona? nam magis auto decuit, si diues is esset.

20

Fuerunt qui vñctis Titanibus Iouem ipsum hæc certamina instituisse pu-
tari; in quibus Apollo Mercurium cursu superauerit, cum Mars vi-
eisset pugillatu: cuius rei indicium faciunt Pythicos tibi arum modos, qui
salientibus quinquoerionibus accinnebantur, quod carmen cõsecratum fuit
Apollini, ut memoriz prodidit Pauf. in prioribus Eliacis. Fuerunt variis tē-
poribus variis modi in certaminibus Olympicis seruati. nam præter homi-
nes, pueri etiam, & pulli equorum, & feminæ, & varia vehiculorum genera
in hos ludos admitta fuerunt; & iudices in singula certaminum genera de-
lecti, pro quorum arbitrio premia darentur vñctoribus. Postea verò institu-
tum fuit ut grauioris armaturæ cursus peditum admitteretur, quod cum ad
rem bellicam non inutilem fore existimabant, in quo certamine primus vi-
ctor declaratus est Demaratus Heræonis. Quod enim armati current,
facile licet ex Epiniciis cognoscere. Alii singulos ex Idzis Dactylis singu-
los ludos instituisse putarunt, qui quod quinque essent, a digitorum nume-
ro sunt vocati. Erant autem ista quinq; ludorum genera; cursus, palæstra,
discus, saltrus, ars pugilum: de quibus ita meminit in eo Epigrammate Si-
30 monides;

Τετταύρη, καὶ στροβή, Διοφόρος ἡ φίλαντιστρα.

Δίητη, πεδούσια, εἰδίστη, οὔτετο, πελλα.

Isthmiz deuicit Diophon & Pythia; disco,
Et saltu, & pugnis, & leuitate pedum,
Atque palæstra.

40

In his premia vñctoribus coronæ proponebantur, atque ingens honor illis
habitùs est, ut testatur Xenophanes Colophonius in his carminibus, quæ
olim latina fecimus;

Quod si quis leuitate pedum certamina tenret,
Pentathlum si quis est vbi sylua lousis.
Hic propè Pisæas vndas vbi surgit Olympus,
Seu grauis ars pugilum, siue palæstra luuat:
Seu graue bellum quod dicunt pancration illi,
Ciubus ad summum mox venerandus erit.
Huic dabitur sedes inter certamina prima.
Impensa hinc illi publica vñctus erit.
Ex urbe accipiet mox munera plurima, opesq;
Atq; hæc vel celestis consequeretur equo.

Scriptum

Scriptum reliquit Isacius Herculem Alcmenæ filium, at non Idxum Da-

ctyum, Olympia instituisse in honorem Ioui, ut videtur in his attestari

Pindarus in Olympicis in Epinio Theronis Agrigentini;

et suū virū pās dñis	Nam Pīse Ianē Iouis
ēloupiādē s' ētār	Olympiadē statu-
s' s' pās dñis	it Hercules
āpīlīa n: hīs.	Præludia belli.

Ferunt enim Herculem post debellatum Augeam Eliidis Regem, qui Solis & Iphibor filius dicebatur, quoniam sibi promissam mercedem ob simi boum purgationem non accepisset, ex Eliidis populationibus & preda certamen 10
Ioui instituisse Olympio, atque illud Olympicum nominasse. Agebatur il
lud certamen quinto quoque anno, ut dictum est, vel ut melius dicam, quin-
quagesimo quoque mense, & eo mense, qui Parthenius fuit vocatus, aut 20
X' vñl. ait, ut ait Pindari enarrator. Id ubi Hercules instituisset dicitur om-
nes volentes ad palæstram prouocasse, quod cum nemo prodire auderet, fama
est Iouem in palæstram conuersum cum Hercule fuisse collectatum, cum
vero pugna diu anceps fuisse, lupiter, qui esset, se ostendit, atque ita id cer-
tamen Ioui gratum fuisse creditum est. Incipiebant Olympia die lunæ
decimoquinto transacto peractis ante solennibus, ut mos erat, sacrificiis,
atque per dies quinque agebantur: cum ante id tempus per dies triginta 30
exicerentur Athletæ. Scribit Strabo libro octavo Olympia certamina post
Troiana tempora incipisse, cuius rei illud facit argumentum, quod nullam
de Olympicis mentionem fecit Homer. cum meminerit cantum de nonnali-
lis certaminibus funebris. Agebant igitur hi ludi in regione Eliensem
non procul a Pisa ciuitate, & Alpheo flumine, ut testatur Virgil. in tertio
libro Georg. in his;

Sin armenta magis studium, virulosis tueri;

Aut Alphæ rotis prælabi flumina Pīse.

Erat proposita victoribus corona ex Oleastro, (nam multa coronarū gene-
ra fuerunt in diuersis temporibus & locis: neq; omnes ex eadem arbore co-
ronabantur: cum aliis gramineis, aliis falignis, aliis oleagineis, aliis laureis
vel myrteis, vel querneis coronis, vel apio, vel palma coronarentur.) ut pa-
tuit è superioribus carminibus Aristophanis, & Plutarchus in Catone Vti-
censi meminit. Nam Fronius factus ædilis, ut ait, spectaculum in Thea-
tro edidit, ac certantibus non ex auro coronas proposuit, sed quemadmodū 30
in Olympicis fieri solet, ex oleastro. Herodotus in Vrania Xerxem Persa-
rum Regem Græciam inuasisse scriptit, quo tempore agebantur Olympia,
qui cum Areadas nonnullos percunctatus esset, quo præmia proposita essent
victoribus, illisque coronam ex oleastro respondissent miratus est magno-
pere. Ita se habent Herodoti verba; *Δέ τοι μη πάντας οὐδεὶς ἀγείρει τούτα.* 40
αἴ τε φίλος τοῦ Διόπουλος διάσπορος, τοῦ διοπούλου διάσπορος τοῦ ιωνίου,
δι, τοῦ ιωνίου διοπούλου διάσπορος, τοῦ διοπούλου διάσπορος, τοῦ ιωνίου διοπούλου διάσπορος. Vetus præ exteris illos interrogauit de his: qui responderunt
quod agerent & spectarent gymnica & equestria certamina. Tum rufus
quesivit is, quod præmium illis esset propositum, de quo contendenter: qui
responderunt coronam oleginam, quæ dabatur. Tum dicunt Tigranem Ar-
tabani filium silētum continere non posuisse, quin tanquam timidos, ac pa-
rum strenuas milies diceret, papa Mardopi in quotum hominum regionem

Mythologiae.

nos adduxisti; qui non pro diuiniis, sed pro gloriis decerant. Nam praeferuntur superiora ludorum genera mox additi sunt equites armati, qui cursu certarent, ut ait Pind. in Plamide Camerinzo, & multa alia à primis differentia. Enim uero non è quous oleastro tamen coronæ victoribus dabantur antiquitus, sed è vocata Callistephano, ut his verbis testatur enarrator Ariophanis de Aristoreli sententia; *λαζαρίδης οὐ ποτε πάντας τούς νικήσας κατέχειν, ταῦτα δὲ ἀριστοὶ τὸ φύλλον τοῦ λαζαρίδης κατέχειν*. *ἀφίστηται τὸς περιπτεῖται μάρτυρες, οἱ τοῦ τιμόνος συμμετροῦσι. οὐτοὶ ταῦτα λαζαρίδης ἀριστεῖται εἰρήνησις, οὐδὲ τοῦ τιμόνος τοῖς εἰλέσαις δικαιοῦσι*. *Οὐτοὶ δὲ μάρτυρες τοῖς λαζαρίδης ποτε πάντας τούς νικήσας*. *Εἰ τοῦ περιπτεῖται μάρτυρες ποτε πάντας τούς νικήσας μάρτυρες εἰσίν. οὐτοὶ ταῦτα λαζαρίδης λαζαρίδης δικαιοῦσι τούς νικήσας τούς νικήσας*. Oliua quædam est in Panstethio, que vocatur Callistephanus, cuius folia è contrario se habent ipsa natura, atque folia cæterarum oliuarum. Demittit ramos tanquam myrtus conficiendis coronis accommodatos. Ex hac cepit Hercules, atque in Olympicis plantauit, è qua dantur coronæ Athlethis. Sit verò ipsa circa Hilissum fluum sexaginta stadiis distans ab ipso flumine, atque circumsepta est. Proposita est magna pena si quis illam attigerit, è qua capientes Elei Athletis coronas in Olympicis proponebant. Hanc & ab Hercule fuisse ita portatam, & ea coronati in Olympicis Athletas consueuisse, ita significavit Pindarus in Epiniclo Thetonis agargentini;

μῆταλλος αὐτῷ σάρθος
ἀντὶ κέρας βαλεύλας
κέχυτα κίσσαντα λαζαρίδης
τεργάντα τοντράντα παραστάντας
ἀρτερωνέδας
μετρα τούς ψλυνίας καλλίτεν δίθυν.

Actolus vir altè
Circa comas ponat vi-
tens ornamentum oliux, quam olim
Istrī ab umbrosis fontibus tulit
Amphitryoniades.

Monimentum in Olympicis pulcherrimum certaminum:
Atque de Olympicis certaminibus huc breuiter dicta sint, nunc de Pythiis dicatur.

De Pythiis

Cap. 11.

FVerunt & Pythia multis annis ante Isthmiam instituta, post Olympia tamen, & ea in honorem Apollinis agebantur, cœptaque sunt eo tempore, quo Apollo latronē in Delphis sagittis cōfixit, qui postea insepultus ibi cōrabuit, quem tamen draconem quidam esse crediderunt, ut dictum est. Allii instituta dixerunt, quia cum artem vaticinandi sit à Pane doctus, qui scitè Arcadibus leges dedit, mox ad vaticinium venit, ubi Nox, deinde Thetis responsa dabant, Pythonne præside tunc tripodis prophetici cōfō ipse vaticiniorum locum occupauerit. Cum cœpti essent igitur celebrari ludi Pythici, antiquissimum omnium fuit certamen, ut hymni in Apollinem cantentur. Deinde altera Pythiade instituerunt Amphityones cantum ad citharam & ad tibiam octaua post quadragesimam Olympiade. Postea verò indicta